

УДК 316.254:316.48:316.483:303.44

Я. С. ПИЛИПЕНКО

ОБ'ЄКТИВІСТСЬКИЙ ТА ІНТЕРПРЕТАТИВНИЙ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ СТРУКТУРИ ГЛОБАЛЬНОГО КОНФЛІКТУ

У статті розглянуто структуру глобального конфлікту з погляду двох підходів: об'єктивістського та інтерпретативного. Об'єктивістський підхід акцентує увагу на об'єктивному складі конфлікту. Інтерпретативний підхід акцентує увагу на суб'єктивному зрізі вимірювання конфлікту через інтерпретацію. Встановлено, що основними структурними елементами глобального конфлікту є: суб'єкти, предмет, об'єкт, умови, стадії та етапи. Підкреслено необхідність використання обох підходів при дослідженні структури глобального конфлікту, адже інтерпретативний підхід розширює предметне поле, а об'єктивістський підхід верифікується через процеси, які реально відбуваються.

Ключові слова: структура, глобальний конфлікт, суб'єкт, предмет, об'єкт, умови, об'єктивістський підхід, інтерпретативний підхід.

Визначивши зміст понять «конфлікт» та «глобальний конфлікт», необхідно встановити специфіку глобального конфлікту. Для цього потрібно визначити основні структурні елементи конфлікту та їх специфічні відмінності від структурних елементів глобального конфлікту.

Структуру глобальних конфліктів вивчали Н. Гришина, О. Дорохіна, С. Здіорук, А. Здравомислов, О. Русецький та ін.

Структура конфлікту являє собою його основні змістовні елементи. Зміст глобального конфлікту можна розглядати з позиції об'єктивних процесів, тобто законів та закономірностей, які не залежать від свідомості й водночас розглядаються як рух соціальної матерії. З іншого боку, зміст глобального конфлікту розуміється як взаємозв'язок суб'єктів, найчастіше цей підхід визначають як інтерпретативний, тим самим підкреслюючи вагомість свідомості та цілепокладання суб'єктів.

У сучасній постнекласичній раціональності все частіше намагаються розглядати єдність цих підходів. З іншого боку, крайня форма інтерпретативного підходу – це постмодерністський підхід. Тому ми будемо розглядати об'єктивістський та інтерпретативний підходи до змісту глобальних конфліктів й можливості їх об'єднання.

Отже, **метою статті** є дослідження структури глобальних конфліктів за допомогою об'єктивістського та інтерпретативного підходів.

Згідно з об'єктивістським підходом, при дослідженні структури глобального конфлікту необхідно абстрагуватися від будь-яких індивідуальних проявів та залишити поза увагою причинно-наслідковий зв'язок структурних елементів конфлікту.

При використанні інтерпретативного підходу основна увага зосереджена на інтерпретації взаємозв'язків між елементами глобального конф-

лікту. Інтерпретативний підхід дослідники застосовують при визначенні основних дефініцій глобального конфлікту, кожен з них інтерпретує глобальний конфлікт по-своєму, що призводить до викривлення його суті та виникнення псевдоконфлікту.

Так, інтерпретативний підхід досліджують О. Русецький та О. Дорохіна, які вважають, що «на формування визначення конфлікту впливають такі негативні чинники, як примітивізація сприйняття, інтерпретації та визначення конфлікту і, зокрема, зведення його доетнізованих складових, що створює додаткові проблеми» [5, с. 17]. Як приклад такого зведення конфлікту автори наводять Цхинвальський конфлікт, який називають «грузино-російським», «грузино-осетинським», «російсько-американським». Те саме ми можемо спостерігати при описуванні конфлікту на сході України, який часто визначають як гібридну війну.

Для запобігання виникненню псевдоконфлікту необхідно інтерпретувати об'єктивний зміст конфлікту, визначити сторони та суб'єктів конфлікту, знайти головний предмет й об'єкт конфліктної взаємодії, умови виникнення та етапи перебігу, тобто визначити основні структурні елементи конфлікту.

Важливим елементом у структурі глобального конфлікту є його суб'єкти та учасники. Адже саме від їх прагнень, ресурсів та можливостей залежить вирішення конфлікту. У дослідженнях глобальних конфліктів дуже часто простежується помилкове ототожнення понять «сторони», «суб'єкти» та «учасники» конфлікту. Усі ці поняття взаємозалежні, але не однозначні. Застосування об'єктивістського підходу спрямоване на визначення об'єкта, сторін, взаємодії суб'єктів та учасників глобального конфлікту.

Р. Дарендорф вважає, що будь-який конфлікт зводиться до «відносин двох елементів». Навіть якщо в конфлікті бере участь кілька груп, між ними утворюються коаліції, і конфлікт знову набуває біполярної природи [2, с. 142]. Автор використовує структурний підхід, оскільки визначає елементи як неподільні частини конфлікту та розглядає компоненти як групи учасників конфлікту, об'єднаних спільними інтересами. У цьому питанні, якщо групи мають цілісність у діяльності, то можна їх визначати як суб'єктів конфлікту.

Суб'єкт конфлікту – це активний учасник, здатний створити конфліктну ситуацію й впливати на хід конфлікту залежно від своїх інтересів [5, с. 21]. Оскільки в цьому визначенні суб'єкт конфлікту тлумачиться як активний учасник, то втрачається сутнісна характеристика суб'єкта як того, хто пізнає та здійснює діяльність. Суб'єкти конфлікту діють усвідомлено, на відміну від учасників конфлікту, які можуть бути активними, проте не будь-яка активність є діяльністю, адже активність учасників може бути неусвідомленою, соціокультурною поведінкою або будь-якою іншою соці-

альною поведінкою, яку можна диференціювати за різними ознаками (наприклад масштабність).

Інтерпретативний підхід безпосередньо застосовують у визначенні ролі спеціфіки суб'єктів. Суб'єкти конфлікту виконують головну роль і є головними дійовими особами, або є учасниками глобального конфлікту, або є об'єктами, навіть якщо вони пізнають, але не здійснюють перетворювальної діяльності. Проте їх позиції в будь-якому разі визначають динаміку конфлікту, частіше за все, саме від суб'єктів залежить вирішення конфлікту.

Інтерпретація суб'єктів глобального конфлікту змінюється залежно від етапів та стадій конфлікту. У латентній стадії конфлікту відбувається виявлення основних суб'єктів. Перехід з латентної стадії в стадію саме конфлікту відбувається внаслідок певного інциденту, який створюється суб'єктом-конфліктогеном. Ескалацію конфлікту провокують суб'єкти-драйвери. А саме завершенням конфлікту займаються «суб'єкти вирішення конфлікту» або «суб'єкти вирішення антагоністичного конфлікту».

«Сторони» як поняття у своєму складі в категоріальному контексті включають поняття «суб'єкт». Суб'єктом є індивід, група, яка має цілісний характер, або суспільство. До складу поняття «сторона конфлікту» долучаються актори (якщо ми підкреслюємо соціально-культурний або поведінковий характер) та учасники конфлікту, які можуть бути більш масштабним суб'єктом.

Учасниками конфлікту є «той, хто своїми безпосередніми діями залучений у конфліктну взаємодію, часто не цілком усвідомлюючи свою роль, дійсний характер того, що відбувається, і наслідки» [5, с. 22]. Якщо одна з головних характеристик суб'єкта – це цілепокладання, то головна характеристика учасника конфлікту – це включення до соціальної взаємодії.

Учасники конфліктів залучаються до конфлікту випадково або примусово, а можуть свідомо брати в ньому участь. Можливою є також ситуація, в якій учасники стають головними суб'єктами конфліктної взаємодії. Учасники конфлікту можуть сприяти запобіганню конфліктному протистоянню або його вирішенню, а можуть сприяти його загостренню. Хоча головну роль у конфлікті відіграють його суб'єкти, не потрібно недооцінювати вплив інших учасників конфліктного протистояння.

У глобальному конфлікті суб'єкти представлені країнами, групами країн або різноманітними об'єднаннями. Так, на початку Першої світової війни основні суб'єкти були представлені двома союзами країн: Антантою та Троїстим союзом, проте, з ходом війни кожен із цих союзів залучив на свою сторону інших учасників, також змінювався склад і всередині цих союзів (з Троїстого союзу вийшла Італія та почала боротьбу на боці Антанти). Усе це свідчить про те, що однією зі специфічних рис глобального конфлікту є полісуб'єктність (яка визначається тим, що в глобальному

конфлікті присутня велика кількість суб'єктів, які є різнорівневими, – це окремі особистості, партії, групи, країни, міжнародні об'єднання) і складність відносин між основними та неосновними учасниками глобального протистояння.

Критеріями поділу учасників на основних та неосновних є усвідомленість залучення до конфліктної взаємодії, сили, які були вкладені в його розвиток, або ступінь сприяння вирішенню конфлікту.

Під час аналізу суб'єктів конфлікту застосовують як інтерпретативний, так і об'єктивістський підходи. Об'єктивістський підхід акцентує увагу на об'єктивному змісті конфлікту, інтерпретативний підхід подає суб'єктивний зріз вимірювання конфлікту через інтерпретацію.

Коректне визначення суб'єктів та учасників конфлікту, їх цілей, прагнень та ресурсів має значення при аналізі глобального конфлікту, оскільки це істотно впливає на хід подій глобального конфлікту.

Не менш важливими складовими в будь-якому глобальному конфлікті є об'єкт та предмет. Об'єктом може виступати будь-який елемент соціальної дійсності, на який спрямована діяльність суб'єкта. Специфікою об'єкта конфлікту є те, що «цей елемент повинен знаходитись на перетині інтересів різних суб'єктів, які прагнуть до одноособового контролю над ним» [5, с. 24]. Згідно з об'єктивістським підходом, об'єктом глобального конфлікту є певний дефіцитний ресурс, а саме територія, природні ресурси (наприклад нафта), світовий вплив або влада. Ці ресурси завжди цікавлять різних суб'єктів глобального суспільства та провокують конфлікти між ними.

Так, під час Першої світової війни територія була об'єктом конфлікту: Німеччина прагнула розширити свої території, а Франція – повернути собі території Ельзасу та Лотарингії. Територіальні суперечки мали місце й під час Другої світової війни. Природні ресурси також є поширеним об'єктом глобальних конфліктів. Так, під час Першої світової війни Англія прагнула захопити території Туреччини для володіння нафтовими родовищами. Об'єктом такого відомого глобального конфлікту, як Холодна війна, була влада та боротьба за лідерство у світі.

Під предметом конфлікту О. Русецький та О. Дорохіна розуміють об'єктивно існуючу або мислиму (уявну) проблему, що є причиною розбрату між сторонами [5, с. 24]. Тобто предметом є та суперечність, для вирішення якої суб'єкти вступають у конфліктну взаємодію. Предмет конфлікту – це певна сторона об'єкта, на якій сконцентровано увагу суб'єктів.

Водночас визначення об'єкта та предмета певного глобального конфлікту викликає в дослідника труднощі. Це пов'язано з тим, що суб'єкти не завжди відкрито висловлюють свою мету участі в конфлікті, крім цього, глобальні конфлікти характеризуються полісуб'єктністю, що викликає накладання одних суперечностей на інші. Отже, виникає складність у визначенні дійсних об'єкта та предмета глобального конфлікту для подолання

якої необхідним є застосування інтерпретативного підходу, який дає змогу аналізувати індивідуальні потреби кожного із суб'єктів.

Суб'єкти, вступаючи в конфлікт, діють у певних умовах, тож ще однією обов'язковою складовою конфлікту є умови. Н. Гришина під умовами конфлікту розуміє «обставини або фактори, які визначають характеристики конфлікту й можливість його виникнення» [1, с. 184]. Тим самим, умови конфлікту вона розподіляє на дві групи: умови виникнення та умови перебігу. Варто додати, що вирішення конфлікту також відбувається за певних умов, тому ми пропонуємо розглядати ще таку групу умов, як умови вирішення конфлікту.

Р. Тертон виділяє такі умови виникнення конфліктів:

1. Технічні умови конфлікту.
2. Політичні умови.
3. Соціальні умови
4. Психологічні умови [6, с. 328].

Технічні умови виникнення глобального конфлікту доцільніше розглядати з позицій об'єктивістського підходу, адже ці умови не залежать від свідомості та є об'єктивними.

Конфлікт може виникнути лише в тому випадку, коли його протилежні сторони мають лідерів, тобто глобальний конфлікт представлений суб'єктами. Адже саме суб'єкти задають напрям розвитку конфлікту, можуть спричинити його загострення або, навпаки, уповільнити його хід. Крім цього, необхідною є наявність певних цілей у суб'єктів. Усе це є необхідними технічними умовами для виникнення конфлікту. Що стосується глобального конфлікту, то для нього характерна велика кількість учасників конфлікту та декілька суб'єктів. Тобто кожна зі сторін конфлікту може бути представлена двома або більше рівноправними лідерами, що, зрештою, призводить до того, що кожен із суб'єктів може мати, крім загальної, свою власну мету.

Під політичними умовами виникнення конфлікту Р. Тертон розуміє застосування влади лідерами та усвідомлення нерівності іншими [6, с. 328]. На його думку, політичні умови представлені владними відносинами та на будь-якому рівні можуть виникати в умовах усвідомлення залежності від влади та ступеня нерівності. У глобальному конфлікті ці умови ускладнюються наявністю великої кількості учасників та суб'єктів. Для аналізу цих умов необхідно застосовувати інтерпретативний підхід, який у цьому випадку дасть змогу встановити специфіку владних відносин.

З погляду інтерпретативного підходу, соціальні умови являють собою налагодження комунікації між учасниками, розподілення певних ролей між ними, залучення більшої кількості учасників до кожної зі сторін конфлікту. Специфічною рисою глобального конфлікту є те, що локальні суб'єкти дуже часто стають залежними від глобальних гравців, а місцеве населення не добровільно залучається до конфлікту.

Згідно з інтерпретативним підходом, психологічні умови виникнення конфлікту включають емоційний настрій суб'єктів, їх орієнтацію на протисторова та енергетику всіх учасників конфлікту. Тобто для виникнення конфлікту необхідний належний настрій його учасників, якщо суб'єкти та учасники конфлікту вже сформували сторони, налагодили комунікацію, але орієнтовані на мирне вирішення суперечності, то конфліктна взаємодія може й не розпочатися. У глобальному конфлікті емоційні настрої учасників та суб'єктів однієї сторони можуть бути полярно різними, що часто спричиняє зміну складу кожної зі сторін, що конфліктують.

На нашу думку, така типологія умов виникнення конфлікту не є повною, особливо якщо враховувати специфіку глобального конфлікту, то необхідним є виділення ще таких умов, як економічні та культурні.

Економічна нерівність є об'єктивним явищем, що дає змогу розглядати економічні умови виникнення з боку об'єктивістського підходу. Економічні умови виникнення глобальних конфліктів визначаються економічною нерівністю та економічними кризами. Це спричинене тим, що економічний розвиток країн є нерівномірним. Держави, які усвідомлюють свою економічну перевагу, прагнуть підкорити собі країни, економічно менш розвинені. В історії були випадки, коли, навпаки, країни з низьким рівнем економічного розвитку об'єднувалися проти більш розвинених країн з метою зруйнувати їх економіку та підняти власну.

Культурні умови виникнення конфлікту включають розбіжності в культурних нормах, цінностях, переконаннях. Глобальні конфлікти характеризуються тим, що їх суб'єктами виступають носії кардинально різних культурних цінностей. Тож умовою виникнення глобального конфлікту може виступати непорозуміння та неможливість вирішення суперечності мирним шляхом у зв'язку з різними культурними особливостями суб'єктів. Застосовуючи об'єктивістський підхід до визначення культурних умов виникнення глобальних конфліктів, ми можемо встановити розбіжності в культурних нормах та цінностях. Проте носіями цих культурних норм і цінностей є суб'єкти, які усвідомлюють ці розбіжності, а це викликає необхідність застосування інтерпретативного підходу.

Згідно з об'єктивістським підходом умовами виникнення глобального конфлікту є технічні – ті, без яких існування конфлікту взагалі неможливо, та економічні, які виникають як об'єктивне явище. Політичні, соціальні, психологічні та культурні умови можна частково розглядати в межах об'єктивістського підходу, проте їх повне визначення потребує застосування інтерпретативного підходу, адже ці умови залежать від конкретних суб'єктів глобального конфлікту.

Розвиток глобального конфлікту відбувається за певних умов, які належать до другої групи – умови перебігу конфлікту. Умови перебігу конфлікту – це мікро- та макросередовище, у якому розвивається конфлікт, со-

ціальне оточення його учасників, яке істотно впливає на розуміння змістовної сторони конфлікту, його цілей і мотивів [4, с. 257].

Отже, умовами перебігу глобального конфлікту є таке:

1. Просторові умови включають у себе сферу виникнення конфлікту, його територіальне розміщення й переміщення, форми його прояву, основні та неосновні фронти розвитку.

2. Часові умови – це початок конфліктної взаємодії, тривалість конфлікту, тривалість участі в конфлікті глобальних гравців та неосновних учасників, час здійснення окремих операцій і тривалість кожного етапу розвитку конфлікту, завершення конфлікту.

3. Психологічні умови складаються з психологічного стану та емоційного настрою кожного суб'єкта та учасника конфлікту й настрою сторони, що конфліктує.

4. Соціальні умови – це рівень залученості інтересів усіх учасників конфлікту, тип і рівень спілкування між суб'єктами та учасниками, ступінь налагодженості комунікації між сторонами конфлікту та між суб'єктами та учасниками кожної зі сторін конфлікту.

Визначення умов перебігу глобального конфлікту потребує об'єднання об'єктивістського та інтерпретативного підходів: просторові й часові умови характеризуються об'єктивністю, а психологічні та соціальні вже потребують усвідомлення й інтерпретативного аналізу.

Третьою групою умов конфлікту є умови вирішення конфлікту. Для того щоб конструктивно вирішити конфлікт, необхідно забезпечення всіма суб'єктами таких умов: зниження конфліктної взаємодії, об'єктивне обговорення конфлікту, орієнтація на вирішення конфлікту та вибір оптимальної стратегії вирішення конфлікту, яка задовольняє інтереси всіх сторін.

Аналізуючи умови виникнення, перебігу та вирішення глобального конфлікту необхідним є застосування і об'єктивістського, і інтерпретативного підходів. Адже є об'єктивні умови, які не залежать від індивідуальних особливостей суб'єктів, а є такі умови, які потребують урахування їх індивідуальних потреб та можливостей.

Складним і неоднозначним у визначенні є такий структурний елемент конфлікту, як етапи конфлікту. Аналізуючи один і той самий глобальний конфлікт, дослідники можуть по-різному визначати його етапи. Саме тому інтерпретація етапів конфлікту є особливо складною частиною його аналізу.

При застосуванні об'єктивістського підходу ми спрямовуємо дослідження на визначення основних етапів через які зазвичай проходить будь-який конфлікт. Так, Н. Гришина вважає, що конфлікт проходить через такі етапи розвитку:

1. Виникнення об'єктивної конфліктної ситуації (або доконфліктної ситуації).

2. Усвідомлення ситуації як конфліктної.

3. Конфліктна взаємодія (або власне конфлікт).

4. Розв'язання конфлікту [1, с. 186]. Дійсно, будь-який конфлікт починається з виникнення конфліктної ситуації, але чи завжди ця ситуація є об'єктивною. Конфліктна ситуація передуює виникненню конфлікту, але вона може бути об'єктивною, коли конфлікт виникає поза волею і бажанням суб'єктів, а може бути суб'єктивною, коли конфлікт виникає через навмисні прагнення суб'єктів.

Детальніше етапи конфліктів визначає С. Здіорук. На його думку, основні етапи або фази конфлікту можуть бути представлені таким чином:

1. Вихідний стан справ; інтереси сторін, конфлікту.
2. Ініціююча сторона – причини й характер її дій.
3. Ступінь готовності до переговорного процесу.
4. Відсутність взаєморозуміння.
5. Мобілізація ресурсів у відстоюванні своїх інтересів.
6. Використання сили чи погрози силою (демонстрація сили).
7. Мобілізація контрресурсів.
8. Тупикова ситуація, її саморуйнівний вплив.
9. Усвідомлення безвихідної ситуації; пошук нових підходів.

10. Переосмислення, переформулювання власних інтересів з урахуванням досвіду тупикової ситуації та розумінням інтересів «ворожої» сторони.

11. Новий етап соціальної взаємодії [3, с. 93]. Хоча ця послідовність є більш детальною, вона все одно має певні неточності. Переговорний процес скоріше виникає вже перед завершенням конфлікту, ніж перед його початком. Тупикова ситуація, частіше, з'являється після переговорного процесу, коли суб'єкти конфлікту під час переговорів так і не дійшли згоди.

Крім цього, неточності цієї класифікації етапів конфлікту виявляються в тому, що не завжди завершення конфлікту супроводжується переосмисленням власних інтересів з урахуванням інтересів «ворожої» сторони, адже одна зі сторін може просто «відійти в бік» на певний час, доки не набереться сил для відновлення конфлікту.

Специфікою глобальних конфліктів є те, що вони найчастіше бувають довготривалими й можуть то розвиватись, то згасати на якийсь час, а потім знову динамічно протікати.

На нашу думку, використовуючи об'єктивістський підхід, загальні етапи розвитку глобального конфлікту можна подати таким чином:

1. Передконфліктний етап. Він включає визначення причин конфлікту, пошук основними глобальними гравцями союзників, створення провокацій, інцидент, що призводить до розгортання відкритої конфліктної боротьби.

2. Етап конфлікту. Цей етап починається з розвитку конфлікту, його ескалації та закінчується досягненням критичної точки, подальші дії після якої можуть розвиватися в таких напрямках: зниження інтенсивності, що

призводить до вирішення конфлікту; конфлікт залишається на критичному рівні або конфлікт «заморожується» на деякий час.

3. Етап вирішення конфлікту. Вирішення конфлікту може бути різним і призводити до різних наслідків.

Вирішення глобального конфлікту може відбуватися у формі ухилення або пристосування. Проте такі стратегії не є ефективними, адже вирішення глобального конфлікту таким шляхом може бути тимчасовим. У тому випадку, коли результат глобального конфлікту не влаштовує якусь зі сторін або якогось окремого учасника, існує велика ймовірність того, що в подальшому після його завершення відбудеться початок якогось нового протистояння. Так, Німеччину не влаштовували результати Першої світової війни, де вона вимушена була підписати Версальський договір, умови якого були не вигідні для Німеччини. Саме це спонукало її до нападу та розв'язання Другої світової війни.

Найефективнішим є такі стратегії у вирішенні конфлікту, як співробітництво (сумісно вироблене рішення з максимальним урахуванням інтересів та потреб обох сторін) та компроміс (урегулювання конфлікту через взаємні поступки). Проте, вирішення конфлікту таким шляхом потребує великої роботи обох сторін і є неможливим, якщо хоч якась зі сторін не налаштована на взаємну працю. Отже, на практиці таке вирішення глобальних конфліктів зустрічається дуже рідко.

Висновки. Структуру конфлікту розкрито з погляду двох підходів: об'єктивістського та інтерпретативного. Специфікою об'єктивістського підходу є те, що він потребує абстрагування від будь-яких індивідуальних проявів, залишає поза увагою причинно-наслідковий зв'язок структурних елементів. Інтерпретативний підхід сприяє тому, що основна увага зосереджується на інтерпретації взаємозв'язків між елементами.

При дослідженні структури глобального конфлікту об'єктивістський підхід акцентує увагу на об'єктивному складі конфлікту. Інтерпретативний підхід акцентує увагу на суб'єктивному зрізі вимірювання конфлікту через інтерпретацію.

При застосуванні об'єктивістського підходу структуру глобального конфлікту розглянуто з позиції об'єктивних процесів, законів та закономірностей, які не залежать від свідомості.

Інтерпретативний підхід визначає структуру конфлікту, як взаємозв'язок компонентів глобального конфлікту, зосереджуючись на взаємозв'язку суб'єктів, вагомості свідомості та їх цілепокладанні.

Використовуючи лише об'єктивістський підхід, дослідження структури глобального конфлікту може звестись до жорсткого детермінізму, або навіть фаталізму. Дослідження структури глобального конфлікту лише за допомогою інтерпретативного підходу, який не враховує об'єктивні закони та закономірні характеристики, може призвести до викривлення конфлікту або увести в сферу абстракції.

Необхідність об'єднання інтерпретативного та об'єктивістського підходів при дослідженні структури глобальних конфліктів зумовлена тим, що інтерпретативний підхід розширює предметне поле за допомогою різноманітних вимірів, зрізів, контекстів, а об'єктивістський підхід верифікується через процеси, які реально відбуваються.

Список використаної літератури

1. Гришина Н. В. Психология конфликта / Н. В. Гришина. – Санкт-Петербург : Питер, 2008. – 544 с. – (Серия «Мастера психологии»).
2. Дарендорф Р. Элементы теории социального конфликта / Ральф Дарендорф ; пер. с нем. В. М. Степанкова // Социологические исследования. – 1994. – № 5. – С. 142–147.
3. Здравомыслов А. Г. Социология конфликта / А. Г. Здравомыслов. – Москва : Аспект-Пресс, 1996. – 317 с.
4. Новіков Б. В. Основи адміністративного менеджменту / Б. В. Новіков, Г. Ф. Сініок, П. В. Круш. – Київ : Центр навчальної літератури, 2004. – 560 с.
5. Псевдоконфликты и квазимиротворчество на Кавказе / под ред. А. Русецкого, О. Дорохиной. – Тбилиси, 2009. – 278 с.
6. Turton R. Behaviour in a business context / Richard Turton. – London : Chapman & Hall, 1991. – 374 p.

Стаття надійшла до редакції 23.02.2017.

Пилипенко Я. С. Объективистский и интерпретативный подходы к изучению структуры глобального конфликта

В статье рассматривается структура глобального конфликта с точки зрения двух подходов: объективистского и интерпретативного. Объективистский подход акцентирует внимание на объективном составе конфликта, интерпретативный подход акцентирует внимание на субъективном срезе измерения конфликта через интерпретацию. Установлено, что основными структурными элементами глобального конфликта являются: субъекты, предмет, объект, условия, стадии и этапы. Подчеркивается необходимость использования двух подходов при исследовании структуры глобального конфликта, ведь интерпретативный подход расширяет предметное поле, а объективистский подход верифицируется через процессы, которые реально происходят.

Ключевые слова: структура, глобальный конфликт, субъект, предмет, объект, условия, объективистский подход, интерпретативный подход.

Pilipenko Ya. The Objectivist and Interpretative Approaches to the Study of the Structure of Global Conflict

The article deals with the structure of the global conflict from the point of view of two approaches: the objectivist and the interpretative. The objectivist approach focuses on the objective part of the conflict. Interpretative approach focuses on the subjective measurement slice through the interpretation of the conflict. The author examines the causes of pseudo-conflict. It is assumed that in order to prevent the emergence pseudo-conflict necessary to interpret the objective meaning of the conflict, the parties identify and actors of the conflict, to find the main subject and the object of conflict interaction, conditions of occurrence and course of steps, that is, to identify the main structural elements of the conflict.

It was found that the main structural elements of a global conflict are: subjects, subject, object, conditions, stages and steps.

Discusses the relationship and differences between concepts such as the «subject», «party», «position», «participants». The author focuses on the fact that the interpretation of

the subjects of global conflict varies depending on the phases and stages of the conflict. The latent stage of conflict comes the manifestation of the main actors. The transition from the latent stage to the stage of the conflict it is due to a certain incident that created the subject-contentious. Escalation of the conflict provoked subjects drivers. Namely the completion of the conflict involved «actors to resolve the conflict» or «antagonistic agents solve the conflict».

Particular attention is given to the conditions of the conflict from the perspective of objectivist and interpretive approaches. Terms of conflict are divided into three groups: conditions for the occurrence, the conditions and flow conditions of the permit.

By the terms of the emergence of global conflicts are technical, political, social, psychological, economic and cultural. Terms of occurrence of the conflict consist of spatial conditions, timing conditions, psychological and social.

By the terms of resolution of the conflict include: reduction of conflict interaction, objective discussion of the conflict, focus on the solution of the conflict and the choice of optimal strategy for resolving the conflict that meets the interests of all parties.

It is emphasized that the phases of the conflict are unique to each individual global conflict. The objectivist approach helps identify common stages of global conflicts. These include: the pre-conflict stage (the causes, find allies, the incident), the stage of the conflict (the development of the conflict escalation and reduction of intensity), the stage of conflict resolution.

Conflict resolution can be different and lead to different consequences. The main forms of conflict resolution are a evasion, adaptation, cooperation and compromise.

In applying the objectivist approach, the structure of global conflict is seen from the perspective of objective processes, laws and regularities which are independent of consciousness.

Interpretative approach defines the structure of the conflict, as the relationship of components of a global conflict, focusing on the relationship of subjects, the weight of consciousness and goal-setting. It emphasizes the need to use two approaches in the study of the structure of a global conflict, because the interpretive approach extends the subject field, and the objectivist approach is verified through processes that actually occur.

Key words: *structure, global conflict, subject, matter, object, conditions, objectivist approach, interpretative approach.*